

SÁGA JEDNOHO STOLETÍ - DÍL PRVNÍ

Carmen Kornová

PROSTOR

Dcery nové doby

Carmen Kornová
Dcery nové doby

PROSTOR

Carmen Kornová

Dcery nové doby

přeložila Zlata Kufnerová

PROSTOR | PRAHA | 2019

Originally published under the title TÖCHTER EINER NEUEN ZEIT

Copyright © 2016 by Rowohlt Verlag GmbH, Reinbek bei Hamburg

Czech edition © PROSTOR, 2019

Translation © Zlata Kufnerová, 2019

ISBN 978-80-7260-436-4

BŘEZEN 1919

Henny zvedla hlavu a naslouchala. Ze dvora k ní do druhého poschodí doléhal jakýsi toužebný zvuk, připomínající zvonění nebo kosí zpěv. Vzpomněla si na soboty svého dětství. Letní soboty. Třpyt dešťové vody v kádi. Bílý rybíz, který směla trhat z keřů u zadní zdi dvora. Vůně koláče, který matka pekla v troubě na neděli. Otec, jenž právě přišel z kanceláře a tiše si pískal, zatímco si povoloval kravatu a rozepínal horní knoflíček u košile.

Henny přistoupila k oknu, otevřela je a naslouchala zvuku, který v ní všechny tyto obrazy vyvolal. Vrzání staré houpačky.

Bylo ještě daleko do léta. Malý chlapec dole na houpačce měl kamaše z hrubé příze a krátký kabátek, obloha byla šedivá, keře ještě holé. Na pastvině však už vyrážely první kočičky, na okraji louky kvetly bledule a také světlo vypadalo nadějněji než před několika dny. Temné zimní měsíce pomí- nuly a s nimi i temná válečná léta.

„Jsi pořád ještě v košilce, dítě, a stojíš v tom studeném vzduchu.“ Henny se otočila k matce, která přišla do kuchyně a nyní přistoupila k oknu vedle ní. „Ještě není ani osm hodin, a Lüderka už nechá toho malého kluka na dvoře.“ Else Godhusenová vrtěla hlavou. „A ty sebou hoď, ještě mám v kotli horkou vodu, naliju ti ji do umývadla.“

Malý chlapec seskočil z houpačky a zmizel Henny z očí. Nejspíš šel do domu sklepem. Houpačka se ještě chvíli kývala. Henny se odvrátila od okna k umývadlu, nechala natéct studenou vodu do horké a zatáhla bílý bavlněný závěs, jehož dřekovaná výšivka se vznášela těsně nad linoleem. Na kovové tyči

se posunovaly kroužky a bílá tkanina vytvářela uprostřed kuchyně malý uzavřený prostor.

Kovové tyče tam umístil otec krátce před Hennyinými dvanáctými narozeninami. „To děvče potřebuje trochu soukromí, vyvíjí se,“ prohlásil Heinrich Godhusen. „Už nejde, aby tu takhle stála a my se dívali, jak se myje.“ Včera bylo Henny devatenáct a její otec je už několik let po smrti. Padl ve světové válce.

Henny si svlékla košili a sáhla po fialkovém mýdle na misce. Žádné drsné válečné mýdlo, v němž nebyl tuk a do něhož semleli všechno, co se našlo, až po cihlářskou hlínu. To drahocenné mýdlo ponořila do vody a nechala je nábožně klouzat z dlaně do dlaně tak dlouho, až vznikla pěna. Pak se Henny začala mýt od hlavy až k patě.

„Voní to v celé kuchyni,“ prohodila matka s hrdostí dárce. To fialkové mýdlo položila na stolek k dárkům. Vedle kufříku pro porodní asistentku z druhé ruky, který však byl ještě zachovalý. Else Godhusenová dokonce obětovala margarín, aby jeho tmavou kůži vyleštila. „Budoucí porodní asistentce,“ pravila. „To je lepší než zdravotní sestra. Jak by byl tvůj otec pyšný.“

Matka a dcera mu to chtěly rozmluvit, když chtěl ve svých osmatřiceti letech tak ukvapeně a dobrovolně jít do války. „Nehraj si na hrdinu,“ řekla mu Else. Jenže Heinrich Godhusen už byl uchvácen vlasteneckým opojením ze srpna roku 1914. Zamával kloboukem. Ne tím tvrdým, ale lehkým slaměným bujaře zamával. *At žije Německo. At žije císař.* Vyhrávala dechovka, z hlavní pušek trčely květiny.

Vytáhl do války, zemřel, pohřben je v mazurské zemi. Druhý prapor domobrany byl už v září na východní frontě. „Ta válka je učiněné peklo,“ napsal Heinrich Else. Ale o tom Henny nevěděla.

„Käthe vypadala, že ti ten kufřík závidí,“ poznamenala Else Godhusenová. „Jsem zvědavá, s jakým rancem se objeví na klinice Finkenau ona. Že tu Käthe vůbec přijali, vždyť je často tak nedbalá. Hned jsem si všimla, že ani nemá čisté nehty.“

„Mami, přestaň,“ ozvala se Henny za závěsem. Její nejmilejší kamarádka z dětství váhala, zda se má taky přihlásit do učení. Stát se porodní asistentkou na klinice Finkenau, kterou už

pět let všichni pokládají za jednu z nejlepších porodnic v celé zemi, připadalo sociální pracovníci Käthe příliš ctižádostivé.

„Znáš Käthe od jejích šesti let, ale někdy mám dojem, že ji nesnášíš.“ Henny sáhla po košili, kterou předtím hodila na tyč.

„Můžeš klidně vyjít ven nahá. Před vlastní matkou se snad nebudeš stydět a v kuchyni je teplo.“

Henny odsunula závěs ke straně a objevila se v košili. „Slyšelas, co jsem řekla?“

„Nepřinesla jsem snad ze sklepa poslední tátovu láhev rýnského vína, abych ji s tebou a s Käthe vypila?“

„Teď ji dovedeš vystát?“

Hennyina matka s odpovědí chvíli otálela. „Käthe dokázu vystát,“ odpověděla konečně, „jenže ty jsi prostě chytřejší.“

„Tvoje matka je dost posedlá,“ říkala včera večer Käthe, když se u domovních dveří loučila s Henny. „K její politické zatvřelosti se už vůbec nebudu vyjadřovat.“

Zpočátku to byla veselá večerní oslava narozenin. Vyprázdnily láhev a popíjely sekt, který už byl příliš starý a ztmavlý. Připíjely na Henny a jejího otce, ať odpočívá v pokoji, pak si přitůkly na budoucnost a na práci porodní asistentky. K tomu jedly chlebičky s nakrájenou cibulí a kyselými okurkami, které Else našla mezi prázdnými zavařovacími sklenicemi.

„Jednou jsme si s Heinrichem objednali v ústřicovém baru Cölln's silný hovězí vývar s pravými zlatými lístečky,“ vychloubala se Else. „Ústřice tvůj otec neměl rád, příliš mu připomínaly ryby.“

„Zlato v polévce,“ vrtěla Käthe hlavou. „V hotelu Reichshof mají francouzské dortíky s růžovou polevou a mandlemi v cukru. Ty se taky lesknou. Ale dostanou se jen bez lístků.“

„Tys byla vždycky na sladké.“ Hennyina matka zněla uraženě, ráda by v té předválečné době zůstala déle. „Zvláštní, že se už zase smí podávat francouzské zákusky, když jsme ještě nedávno válčili s Francouzi. Co jsi vůbec v Reichshofu dělala, Käthe?“

„Jako zákusek bude mramorová bábovka,“ vyhrkla rychle Henny, aby rozhovor odvedla z nebezpečné oblasti.

„Jen docela malá. Suroviny nestačily na velkou formu. Takhle to je pro Käthe jen na ochutnání.“

„Pak se toho radši nedotkneme,“ navrhla Käthe. „Jinak to v člověku vzbudí jen lítost.“

Else Godhusenové ten sekt možná neprospěl. Právě jemu však Henny přičítala, že se matka dala do zpěvu a spustila právě tuto píseň.

*Svobodný německý Rýn, ten není k dostání,
i když po něm teď křičí jak chtějí havrani.*

„Ta válka byla zločin,“ ozvala se Käthe do druhého verše. „Ke škodě všech národů. A císař je lump.“

„Bylo v tom taky hodně statečnosti. U mě v kuchyni nepovede žádné komunistické řeči, Käthe.“

A právě to byl ten okamžik, kdy se atmosféra večera změnila.

Když pak šla Käthe těch pár kroků do bytu v Humboldtově ulici, kde bydlela sama s rodiči, poté co zemřeli malí bratři, začala Henny chvíli toužit po vlastním pokoji. Po pokoji bez všudypřítomnosti své matky.

Henny a Käthe vyrůstaly tak, že každá z nich viděla oknem na dům té druhé. Hennyini rodiče se přestěhovali do čtyřpatrového rohového domu ve čtvrti Uhlenhorst nedaleko Barmbecku krátce předtím, než šla Henny poprvé do školy. Dítě s černými copy a zástěrkou nakřivo zahlédla už na své první cestě do školy, Käthe měla v ruce kornout s bonbony, stejně jako Henny. Ze školní brašny každé visel hadřík na utírání břídlíkové tabulky. Hadříky vlály, copy vlály. Černé copy. Světlé copy. Bouřlivý den.

„Podívej se, jak má nedbale uvázanou zástěrku,“ upozornila Else Godhusenová. Už tenkrát ji ostře sledovala a byla k ní nevlídná.

Než šla matka včera večer spát, ještě Henny navzdory nahlas zazpívala tři dlouhé strofy té proklaté písně a tu pronásledoval poslední verš ještě ve spánku.

Dokud kosti i posledního muže vlny nepohřbí.

Nemilosrdně dlouho v ní zněl a definitivně jej vypudilo až skřípání houpačky.

Henny si oblékla světlešedý kostým, který jí Else přešila z otcova obleku, bílou halenku se sámečky, vklouzla do svétečných bot a zašněrovala je.

„Pěkně se uprav,“ připomněla jí Else. „A pak si ještě užívaj svobodu. Ale v poledne ať jsi zase tady.“

Henny vtiskla matce letmý polibek na tvář a zavřela za sebou dveře. Dole na ulici se zastavila, vzhlédla k druhému poschodí a zamávala Else, která jako vždycky stála u okna. Pak se ohnula a znovu si zašněrovala černou botku.

Ve výkladní skříni obchodu Salamander uviděla lodičky. Z měkké kůže. Možná by si je mohla k začátku svého učení ve Finkenau dopřát. Aby se jí do nového života dobře běželo. Pryč od Else.

„Na šťastný začátek,“ řekla Käthe včera večer a zvedla zatátou pěst, zatímco Henny stála ve dveřích domu a dívala se za ní. Jako děti potřebovaly šest až osm velkých skoků od Hennyina domu na rohu Schubertovy ulice ke Käthinu domu v Humboldtově, který byl přesně naproti. Käthe nešla, ale odvážně skákala.

Vlastní pokoj. Dveře, které se dají zamknout. Ze svého platu zdravotní sestry si to mohla dovolit. Else však nechtěla ani slyšet, že by se odstěhovala. Už pouhý odchod z ložnice rodičů, kde od začátku války spávala na otcově polovině místo na skládacím lůžku svého dětství, byl zkouškou osobní odvahy.

Henny se nastěhovala do malého obývacího pokoje, který čekal celý nablýskaný na významnější příležitosti a kde spala na pohovce, než jí matka konečně dovolila přinést si do obýváku skládací postel z půdy. To se stalo minulou zimu a od té doby klíč od pokoje nebyl k nalezení.

Když ráno poslouchala vrzání houpačky, vzpomněla si ještě na jinou věc. Na mrtvého čmeláka, kterého jednou našla na dvoře. Malou Henny udivilo, že mohou čmeláci v létě hynout. Její otec čmeláka vzal, položil si ho na velkou dlaň a donesl na louku, kde ho pohřbil.

Ten citlivý otec, který byl vtažen do šílenství téhle války. *Hrad přepevný jest Pán Bůh náš*, zpíval si před holením

poslední den, kdy byl doma. Jak velice Heinrich Godhusen své dceři chyběl.

„Budeš si muset důkladně vydrhnout pracky kartáčem, když se učíš na porodní asistentku,“ připomněl Karl Laboe s pohledem upřeným na dceřiny ruce.

„Čisté ruce zvládnou,“ ujistila ho Käthe. Nabrala do dlaní vodu a chrstla si ji do obličeje. Všechno ostatní odložila na později, až bude starý za rohem.

„Jenže mně to připadá povrchní, jako když se myje kočka.“

„Já chodím radši do lázní, než bych snášela na svém těle tvoje smyslné pohledy.“

„Nebud' drzá, Käthe. Pořád tě ještě živíme a to se jen tak nezmění ani při učení na porodní asistentku.“ Karl Laboe se dlaněmi opřel o desku kuchyňského stolu a zvedl se z pohovky. Nohu měl ochrnutou od pracovního úrazu v loděnici, ale právě ta noha ho uchránila před válečnou službou. Třebaže život zde na domácí frontě taky nebyl žádný med. Nic k žrádлу a dvě ženské na krku.

„Tvá matka přijde pozdě. Má novou práci. U fajnovejch lidí ve Fährstrasse. Tam teď chodí uklízet.“

„Já vím. Někdy se taky trochu projdi.“

„Starej člověk není žádnéj rychlík,“ odpověděl Karl Laboe a chopil se hole, která stála opřená o hranu stolu.

Když Käthe zaslechla, že se dveře bytu zavřely, zhluboka si oddechla. Kdyby šla do továrny, mohla by si rychleji dopřát něco vlastního. Teď jí to učení potrvá nekonečné dva roky. Ale to je jedno. Henny měla pravdu. Kdy by se k tomu měla odvážit, ne-li teď v devatenácti? Proč byl otec pořád jen proti tomu, že z jediného dítěte, které mu zůstalo, něco bude?

Svlékla se a ještě jednou se začala mýt. Voda v umývadle byla už dávno studená a mýdlo drsné, jako kdyby v dlaních obracela pemzu.

„To je dobře, že se chceš něčím stát,“ pochválil ji Rudi, chlapec, s nímž se v lednu seznámila v Dělnické mládeži. Rudi s tmavými kudrnami, který se učil sazečem v redakci listu *Hamburger Echo*. O půl roku mladší než ona. Neustále jí

předčítal básně. Vlastně ne neustále, ale během dvou měsíců to bylo nejméně čtyřikrát. Bylo by prima, kdyby jí dnes předčítal popáté, když si pochutnávali na dortíku v kavárně hotelu Reichshof. Käthe se raději ani neptala, kde vzal Rudi na takovou výstřednost peníze.

Lina vytáhla ze skříně velké prostěradlo, na němž byly vyšité matčiny iniciály. Jeden z mála dobrých kusů, které nezmizely na černém trhu, ale přece to v té zimě, kdy byly jen tuříny, nestačilo k tomu, aby se zachránili všichni čtyři. Otec zemřel dva dny před Vánoce 1916, matka hned poté v lednu. Na úmrtní listy napsal starý domácí lékař *srdeční slabost*, což byl velký eufemismus. Lud, jemuž bylo tenkrát právě patnáct let, byl zoufalý a snažil se potlačovat myšlenku, že rodiče zemřeli hladem, aby dětem zajistili přežití.

Petersovi čekali na děti řadu let, bylo jim už přes čtyřicet, když se v roce 1899 narodila Lina a o dva roky později přišel na svět Lud. Otec s matkou milovali Karolinu i Ludwiga nade vše a taky se pro ně obětovali. Myšlenka, jakou lze sotva unést. A Lud tím trpěl ještě mnohem víc než ona.

Lina se otrásla, jako by se tak mohla zbavit svých myšlenek, a otevřela dveře do komůrky vedle kuchyně, v níž její bratr vybudoval sprchu. Možná by spíš měl dělat něco rukama než se učit na obchodníka. Lud se chtěl stát obchodníkem, protože jím byl i jeho otec. Vynaložil veškerou námahu, aby něco uchoval. Ale proč? Vždyť to byly jen vzpomínky na minulost.

Lina se svlékla, šaty odložila na stoličku a stoupla si pod sprchu. Zpočátku voda jen kapala. Lud totiž vodovodní přípojku z kuchyně protáhl skrz stěnu do bývalé spižírny. Nebylo to ideální řešení, ale pořád lepší než používat umývadlo; a žádné potraviny v té spižírně stejně už nebyly. Ta trocha jídla, kterou měli v zásobě, se totiž vešla do kredence v kuchyni a na okenní parapet.

Mýdlo bylo drsné, zato teď už tekla voda. Lina si umyla hůsi kůži a pak se drhla dosucha, až celá zrudla. Podívala se na svůj oděv. Je hloupé nosit korzet, když si může na těle snadno

spočítat každé žebro. Bohatě stačí, když si přes volné šaty vezme pásek.

Během druhého válečného léta učitel kreslení své zákyně vyzýval, aby už nenosily těsné šaty, které brání v chůzi. *Kostice* pokládal za nemravné slovo. Byl to obdivovatel Alfreda Lichtwarka a stoupenec reformní pedagogiky a šestnáctiletá Lina se do tohoto mladého učitele kreslení nesmírně zamilovala. Později se dozvěděla, že padl ve Francii, v zemi, kde chtěl žít.

Pocit lásky k tomuto muži v ní zůstal, stejně jako záměr absolvovat seminář pro učitelky vyššího stupně, aby později ve školství své země dokázala něco změnit. Dalo se uvažovat o tom, že taky stará pedagogika nese vinu za tu strašnou válku? Protože vychovala vojsko poddaných?

Ještě během posledních válečných dní měla obavy, že Lud taky bude muset narukovat. Obchodnického uředníka u firmy Nagel & Kaemp, výrobce lodních a přístavních jeřábů, však ušetřili a do boje nemusel. Lina totiž matce slíbila, že bude o chlapce pečovat. Aspoň to se jí podařilo.

Oblékla se a korzet odnesla do kuchyně. Protože ostrý nůž už dlouho neměl co krájet, do korzetu zajel jako do másla. A Lina při vzpomínce na učitele kreslení pocítila téměř rozkoš.

Ida vykřikla. Ve svém hlase slyšela podrážděnost, ale vykřikla ještě jednou. Jestlipak se Mia konečně uráčí. Tohle nové děvče, to je paličatá ovce. Teď už z vodovodu konečně tekla horká voda; nikdo ze služebnictva totiž nedokázal přinést ze sklepa uhlí a zatopit v kamnech, takže tu musela stát a na vodu ke koupání šileně dlouho čekat.

Dívala se na své růžové prsty u nohou, které jí vykukovaly z dlouhého froté županu a leskly se na nich nehty. Všechno na ní bylo růžové už sedmnáct let.

Válka byla zlá. Nebylo dost jídla a brzy nebyly ani ty nádherné látky na šaty z Paříže a Londýna. Zнала lidi, jejichž synové padli. Jinak však sotva trpěli, dokonce ani hladem. Vždyť Bungeovi měli ty nejlepší kontakty.

Friedrich Campmann, z něhož u Berenberga vychovali bankéře, válku přežil ve zdraví. Její otec rád vidí, když se

Campmannovým záměrům vychází vstříc. Má to pro ni nějaký význam?

Ida odmítavě potřásla hlavou, i když to nikdo neviděl. Ale přece jen. Přišla paličatá ovce a podívala se na ni.

„Čekám na vodu, abych se mohla vykoupat,“ řekla Ida. „Hezky teplou. A dej tam dost smrkového oleje.“

„Nemůžete si to nachystat sama? Já mám *dost* jiný práce.“

Ida Bungeová zalapala po dechu. Od těch revolučních dní byli všichni tak nestoudní. Všechna ta pakáž. Stačilo lusknout prstem, a mamá by Miu vyhodila. Jenže to tuhle ovci zřejmě taky napadlo, a tak udělala pukrle, začala točit kohoutkem a sklonila se nad horkou vodu tekoucí do vany.

„Nech to,“ řekla Ida. „A jdi si dělat svou práci. Už teď máš hlavu rudou. Jak to, že máš ještě takovou sílu? To máte tolik jídla?“

Mia se zatvářila rozpačitě. Ještě jednou udělala pukrle a odešla. Jak je asi stará? Určitě není starší než Ida.

Ida zavřela kohoutek s horkou vodou a přidala studenou. Po horké vodě pleť rychleji stárne, říká matka. Ida sáhla po flakonu se smrkovým olejem a nastříkala jej do vany. Než si svlékla župan, zavřela dveře a ještě si dopřála dlouhý pohled do zrcadla. To, co viděla, bylo příliš škoda pro toho prkenného Campmanna, i když mu otec předpovídal skvělou budoucnost. Slečna Bungeová nechala svého pozorování a vstoupila do tmavozelené vody, která voněla jako dva hektary smrkového lesa.

Chvilí v ní jen tak ležela a přemýšlela o tom, jaké by to bylo, kdyby o sobě ve větší míře rozhodovala sama. Pravděpodobně by jí to poskytlo víc radosti a zbavila by se nesmírné nudy.

Henny stála dlouho pod markýzou obchodu Salamander na promenádě Jungfernstieg a dívala se do výlohy. Boty, o nichž celé týdny snila, už ve výloze neměli, a všechny ostatní byly ještě dražší. Váhala, zda má vejít dovnitř a zeptat se na vínové střevíce z měkké kůže. Možná by si ty peníze měla radši ušetřit na své chvilky svobody.

Jaro ještě ani nezačalo, a ona už se těšila na léto. Za peníze byla k mání spousta zábavy, když byla řeka Alstera tak blízko.

Najmout si kánoi s Käthe, zaplavat si na plovárně na Schwanenwiku. Poslední veselé léto zažila ve třinácti letech. Ten následující rok pak už poznamenaly obavy o mír.

Své učení v lohmühlenenské nemocnici ještě ani nedokončila, když ji povolali pracovat do lazaretu, který zřídili v budově slepecké školy v čísle 42 v ulici Finkenau.

Henny vzpomínala na den, kdy zdravotní sestry doprovázely raněné vojáky schopné chůze ven na skupinové fotografování. Jen pár z nich bylo v uniformě, ostatní měli bílé nemocniční košile a k tomu polní čepice prostých vojáků.

Henny stála za fotografem a přes tu skupinu se dívala k porodnici stojící na protější straně ulice, kde z hlavního vchodu právě vycházela žena a nesla v náruči uzlíček, v němž byl nový človíček.

V té chvíli si Henny uvědomila, že patří tam. Už nechtěla být zdravotní sestrou, ale porodní asistentkou. Měla v sobě velkou touhu po novém životě, protože v lazaretu se denně dívala na spoustu bídy a utrpení.

Loni v listopadu pak bylo konečně po válce a ona si zažádala na klinice Finkenau o učednické místo. Else její snahu podporovala, třebaže Hennyin dosavadní výdělek nyní v domácí pokladně chyběl.

Než mohla Henny přejít promenádu Jungfernstieg, aby se dostala k Alsteře, musela počkat, až přejedou povozy, kočáry a motorová vozidla. Stromky, které tuto stranu ulice lemovaly, se už začínaly zelenat, šedá obloha konečně ukázala modř a ve stromech štěbetali vrabci.

Trochu se projít. Sníst Elsin oběd z jednoho hrnce. Pak zajít naproti ke Käthe a podívat se, jak tráví jeden z posledních volných dní ona. Neříkala snad, že se setká s Rudim o jeho polední přestávce?

Henny doslova hořela touhou ho poznat. Käthe se tenhle chlapec, s nímž se seznámila v lednu, zřejmě velice líbil. Věnovala hodně času tomu, aby svého prince představila. *Zamilovat se*. Totéž měla na svém seznamu přání taky Henny.

—

Drobné bílé zákusky, které si Käthe vybrala, zdobily stříbrné perličky, ale ráda by ochutnala ještě jeden ze světle zelených, které krásily malé cukrové fialky. Rudi se však zatvářil nejistě, možná neměl v peněžence dostatečný obnos.

Seděli pod jedním z velkých lustrů, které v kavárně hotelu Reichshof uklidňovaly svým leskem. Bylo tak příjemné pobývat na světlé straně života s dezertní vidličkou v ruce, Käthe ji však ještě jednou odložila stranou, vzala stříbrnou perličku z cukrové polevy a dala si ji na jazyk. Aby si prodloužila požitek.

Rudi se napil čaje a sáhl do náprsní kapsy saka. Báseň k moučniku. Käthe se snažila předstírat zájem, ale ty verše plynuly mimo ni, myšlenky jí prchaly k matce, která právě dnes nastoupila na místo uklízečky u jednoho panstva. Vždyť je Anna živitelkou rodiny a nyní tím víc, když Käthiny peníze chybějí. Jejím otci bylo čtyřiatřicet, když v loděnici utrpěl úraz, a tak má invalidní důchod malý.

A ona tu seděla s Rudim pod lustrem. Dva mladí lidé, jimž srdce bilo vlevo, a přesto milovali přepych. Bylo to v rozporu?

Třebaže Rudi víc oceňoval poezii než přepych. Když se sklonil nad list papíru, spadl mu pramínek vlnitých vlasů do tváře a on si jej odsunul z čela. Měl útlé dlouhé dlaně. Rudi byl nejhezčí chlapec, jakého kdy Käthe potkala. A nyní by ho s tou sladkostí perličky na jazyku ráda políbila.

Při těchto myšlenkách Käthe dočista zapomněla, že chtěla ten dortík jíst pomalu, vychutnat si jej. Byl však pryč. A báseň taky.

Rudi složil list papíru a zasunul jej do kapsy. Zrak mu padl na Käthin prázdný talířek, a bylo mu líto, že jí další dortík už nemůže nabídnout.

Vzal Käthe za ruku a položil jí na dlaň poslední cukrovou perličku, která z talířku spadla, a políbil dlaň i perlu.

Idin otec seděl v přítmí své pracovny, staral se o obchody, a zejména pak o kaučuk z Amazonie.

Na trhu nebyla žádná guma. Za války zabavovali dokonce i pneumatiky z jízdních kol, aby se pokryla potřeba ve vojsku,

protože syntetické výrobky se hodily jen za určitých podmínek. Ani teď nebyly pláště na jízdní kola, a on se stále ještě nedostal ke svému dobrému brazilskému kaučuku.

Námořní blokáda německých přístavů dosud nepominula a globalizace, z níž hamburští obchodníci zbohatli, byla ta tam. Co se to jen stalo z Německa? Stačilo, jak skončil Ballin. Císař prchal, Albert Ballin si téhož dne vzal jed, protože viděl své životní dílo v troskách. A přitom to všichni byli pro císaře pouzí kramáři. Nikdo se nevyrovnal císaři, nejspíš ani Ballin. Co řekl hned na začátku války ten velký rejdař, který svou firmu Hapag rozšířil na největšího lodního dopravce světa?

Válka je hloupost, která explodovala.

Netty však nesměl přiznat, jak uvažuje. Ta totiž po císaři truchlila. On ne. Jemu bylo líto jen těch starých dobrých časů, kdy se daly ve světě snadno vydělávat peníze.

Nyní Netty zaměstnala ještě další služku a navíc jednu posluhovačku, protože obě slípky měly s péčí o všechno to haraburdí údajně příliš mnoho práce na to, aby přinesly kbelík s vodou na umytí. Carl Christian Bunge vrtěl hlavou. Kuchařka, dvě služky, jedna posluhovačka. A ještě zahradník. Řidiče nepočítal, protože ten byl nepostradatelný. Měl by snad *adlera* řídit sám?

Ida se musí s Campmannem zasnoubit. Ten voní úspěchem a penězi, na to měl Bunge nos. Pak by byla jeho náročná slečna dcera zaopatřená a on by mohl ustýlat na růžích už jen pro Netty. Netty byla rozkošná manželka, měla však rozumu asi tolik jako veverka. Ty jsou taky roztomilé.

Jeho dcera byla jiný případ. Ta měla rozum velice jasný. Avšak od té doby, co ukončila vzdělávací ústav slečny Steenbockové, už nic nedělala. Byla zcela nevytížená a rozmazlená. Příliš rozmazlená. Jenže na tom měl svůj podíl také on.

Možná si měl vytvořit ještě další oporu. Kiep nyní podnikal v lihovinách. O tom by se dalo uvažovat. Francouzi se do toho dřív nebo později opět zapojí.

Brzy spolu měli zase obědvat, Kiep a on. Naposled se tak stalo už před časem, pojedli v hotelu Atlantic a vypili láhev

sektu Feist Feldgrau, třebaže on sekt neměl právě v lásce. Tihle tloušťáci z Porýní jsou židovští patrioti. Jedním z nich byl právě hamburský Ballin. Je ho škoda.

Veverka, kterou kdysi pokřtili Antoinetta, novou posluhovačku pěkně proháněla. Co si s tou Laboeovou počít? Už podruhé přehlédla skvrny na podlaze, tentokrát na dlažbě v zimní zahradě.

Netty Bungeová ukázala do jednoho rohu, v němž zdobily černobílé teraco pestré ornamenty. Vedle jednoho květináče s palmou byla znát skvrna, která vypadala, jako by tam stála sklenice s třešňovou marmeládou, a zbyly po ní lepkavé stopy.

„Očekávám větší pečlivost. S nedbalostí u mě nepochodíte,“ pravila káravě a zdůraznila ukazovákem.

Anna Laboeová by mohla přísahat, že tam před čtvrthodinou, když zimní zahradu uklízela, žádná skvrna nebyla. Ale oni ji přece nenajali, aby odmlouvala. Dovolila si tedy jen povzdechnout, až když milostivá odešla. V domě Bungeových stačilo pracovat jen jeden den, aby člověk souhlasil s Käthinyým názorem, i když to dítě bylo podle Karla příliš levicové. Ten stále ještě věřil svým sociálním demokratům, třebaže se velmi brzy sklonili před císařem i vlastí.

Ale jak asi dopadnou ve volbách? Její dcera se velice rozčílovala, že ještě nesměla udělat křížek, když mohly ženy poprvé volit. Anna Laboeová si to rozhodně nechtěla nechat ujít a šla s Karlem volit. A on se s manželkou, která ho vedla, potě taky snadněji dostal domů.

Ta pak klečela na teracu, vytírala červenou skvrnu a nechápala, jak se tam ten lepkavý prevít dostal. Třešňová marmeláda to určitě nebyla.

O pár hodin později seděla doma u kuchyňského stolu a ani si nesvlékla kabát, ani neodložila plochý klobouček. Před ní ležely dva papírové sáčky, z nichž se kutálely bídné brambory a cibule; Anna Laboeová se na ně unaveně podívala, jako by ji nenapadlo, co s nimi. Přitom už byl čas večeře.

„Milostpánova pracovna je tak šíleně zelená, že si člověk připadá, jako by se topil v hlubokém lesním jezeře,“ prohodila,